

Тема жіночої долі у творчості Тараса Шевченка

Світлана Чабан,

вчитель української мови та літератури
Нетішинського НВК "ЗОШ I–II ступенів та ліцей"
Хмельницька обл.

Мета уроку: дослідити еволюцію жіночого образу у творчості Т.Г. Шевченка, втілення теми жіночої долі у його творах; прищеплювати любов до матері, повагу до жінки, коханої; закріпити вивчене про образ-персонаж у ліро-епічному творі, роль художніх засобів у характеротворенні героїв.

Хід уроку

I. Опрацювання теми уроку

Етап 1.

Жінка	мати сестра кохана	<i>Нещасливий в особистому житті, Шевченко найвищу і найчистішу красу світу бачив у жінці, в матері.</i>
-------	--------------------------	--

М.Т. Рильський

Запитання і завдання:

1. Які обставини особистого життя вплинули на ставлення Шевченка до жінки?
2. Випишіть із вірша "Якби ви знали, паничі..." цитати, що змальовують долю матері, сестер Шевченка.
3. Про кого поет писав: "Неначе цвяшок, в серце вбитий, оту Оксаночку ношу...?"
4. Зачитайте рядки із вірша "Ми вкупочці колись росли", що змальовують нещастя подружки дитинства Оксани Коваленко.

Етап 2.

Кохання	кріпацтво розлука багатство вік	<i>Мені ж, мій Боже, на землі Подай любов, сердечний рай! І більш нічого не давай.</i>
---------	--	--

Т.Г. Шевченко

Запитання і завдання:

1. Назвіть імена відомих вам жінок, що розтривожили душу поета, спонукали мріяти про щастя.
2. Визначте причини, що зробили неможливим щастя Шевченка із О. Коваленко та Я. Гусиковською, Г. Закревською та В. Репніною, К. Піуновою та Л. Полум'яною.
3. Кому присвячені вірші "Г.З. Якби зустрілися ми знову" і "Немає гірше, як в неволі"?
4. Розгляньте портрет Ганни Закревської, написаний Т.Г. Шевченком. Поділіться своїми враженнями.
5. Розгляньте ілюстрації до творів "Садок вишневий коло хати", "Сон. На панщині пшеницю жала", "Ісаія. Глава 35". Який ідеал людського щастя утверджує Т. Шевченко у цих віршах?
6. Прочитайте виразно поезію "На панщині пшеницю жала". Визначте три символічні образи, що уособлюють споконвічну мрію українців про щастя. (*Воля, земля, родина.*)

Етап 3.

Мати	нещаслива жертвна героїчна
------	----------------------------------

Такого полум'яного материнства, такого апофеозу жіночого кохання і жіночої муки не знайти, мабуть, у жодного з поетів світу.

М.Т. Рильський

Запитання і завдання:

1. Оповідючи долю Катерини із однойменної поеми, Т.Шевченко більше уваги звертає на портрет героїні чи її почуття? Доведіть свою думку.
2. Дослідіть внутрішній світ Катерини, доберіть синонімічний ряд до слова "плакати".
3. Щасливою чи нещасною була Ганна, героїня поеми "Наймичка"? Доведіть свою думку, добираючи цитати з тексту.
4. Що зробила Ганна заради свого сина?
5. Чи могла змінити долю свого сина Марія, мати Ісуса Христа, героїня поеми "Марія"?
6. Які рядки поеми "Марія" визначають головну думку твору? Що зробила для свого сина Марія?
7. Порівняйте образи матерів із поем "Катерина", 1838 р.; "Наймичка", 1845 р.; "Марія", 1859 р. У чому полягає еволюція образу матері у творчості Т.Г. Шевченка?
8. Які почуття викликає у вас образ жінки-матері?

II. Підсумковий етап

Визначте співзвучність ментальних рис українців із поетичними рядками Шевченка:

*У нашій раї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим* ("У нашій раї на землі")

III. Домашнє завдання

Розпочати підготовку до написання контрольного твору "Уроки Шевченкового "Кобзаря".

